

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1
B.t. Steinars Kaldal
101 REYKJAVÍK
steinar.kaldal@uar.is

Reykjavík, 20.12.2018
Tilvísun vor: M-2018-294/00.11

Vísað er til máls nr. S-237/2018 í samráðsgátt stjórnvalda þar sem kynnt er greining nefndar sem umhverfis- og auðlindaráðherra skipaði í apríl sl. á tækifærum með stofnun þjóðgarðs á byggðaþróun og atvinnulíf og tillögur að helstu áherslum í atvinnustefnu. Landsvirkjun hefur kynnt sér þau gögn sem birt hafa verið í samráðsgáttinni og þakkar tækifæri til að koma að samráði vegna vinnu nefndarinnar.

Landsvirkjun styður þá sýn sem fram kemur í tillögum að skýr atvinnustefna þurfi að liggja fyrir áður en ákvörðun sé tekin um verndun miðhálendisins og hún skuli unnin frá grunni í samráði við hagsmunaaðila. Landsvirkjun hefur mikla hagsmuni á svæðinu því fyrirtækið á og rekur allmög mannvirki á miðhálendinu eins og það var skilgreint í *Svæðisskipulagi Miðhálendisins 2015*. Langstærsti hluti raforkuvinnslu fyrirtækisins byggir á nýtingu vatns sem safnað er í miðlunarlón. Þá eru fimm af aflstöðvum fyrirtækisins ásamt tilheyrandi stíflumannvirkjum á miðhálendinu. Miðhálendið er því afar þýðingarmikið fyrir raforkukerfi landsins sem og orkuöryggi. Mikilvægt er að skipulag svæðisins og afmörkun verndarsvæða tryggi að hægt verði að reka þessi mannvirki, vinna að viðhaldsframkvæmdum og sinna endurbótum með skilvirkum hætti.

Í greiningu nefndarinnar á tækifærum er bent á að það er unnin orka með endurnýjanlegum orkulindum á miðhálendinu. Í ljósi mikilvægi hálendisins fyrir raforkukerfi landsins mætti leggja meiri áherslu á endurnýjanlega orku í greiningu á tækifærum og atvinnustefnu.

Þá er ljóst að markmið með verndun þurfa að vera skýr og mælanleg og standast tímans tönn. Það þarf að vera ljóst hvað er verið að friða á einstökum svæðum, hvers vegna, hvernig svæðið er afmarkað, hvaða nýting má vera á hverju svæði o.s.frv. Því þarf að leggja töluberða vinnu í undirbúning og byggja verndun á umfangsmiklum gögnum og upplýsingum sem þurfa að liggja fyrir áður en ákvörðun er tekin og markmið sett. Auk beinna rannsóknna á orkulindum hefur Landsvirkjun um áratuga skeið látið gera kort af stórum hluta hálendisins og stundað margvíslegar rannsóknir vegna virkjunarkosta m.a. á vatnafari, jarðhitasvæðum, jöklum, jarðfræði, lífríki og veðurfari sem hafa almennt nota- og upplýsingagildi. Rannsóknir eru meðal tækifæra sem fram koma í greiningu á tækifærum og ætla má að rannsóknir sem Landsvirkjun hefur staðið að geti komið að gagni í því sambandi. Mikið af þessum rannsóknagögnum geta komið að gagni við áframhaldandi vinnu nefndarinnar. Landsvirkjun lýsir vilja til að samstarfs við nefndina vegna þessa.

Landsvirkjun hefur fundið fyrir miklum og vaxandi áhuga ferðamanna á nýtingu endurnýjanlegra orkulinda. Heimsóknir í gestastofur bæði í Kröflu og Ljóssfossi staðfesta þetta. Við móton atvinnustefnu telur Landsvirkjun að það séu góð tækifæri til að tengja nýtingu á auðlindum hálendisins (landbúnað, orkuvinnslu, ferðaþjónustu og útvist) við verndun og alþjóðlega

samninga, t.d. Rammasamning Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar sem og heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna.

Gallup kannaði viðhorf erlendra ferðamanna til endurnýjanlegra orkugjafa og nýtingu þeirra á Íslandi í Leifsstöð í byrjun árs 2016¹. Rannsóknin var gerð á vegum Landsvirkjunar. Niðurstöður könnunar sýna að 97% þáttakenda voru jákvæði í garð endurnýjanlegra orkugjafa, 76% sögðu að orkuvinnsla með endurnýjanlegum orkugjöfum á Íslandi hafi haft jákvæð áhrif á upplifun þeirra, en einungis 1% sögðu reynsluna neikvæða. Á síðustu árum hefur Landsvirkjun jafnframt látið gera kannanir meðal innlendra og erlendra ferðamanna á þremur stöðum við miðhálandisbrúnina eða í nágrenni hálandisins, nánar tiltekið á Hafinu milli Búrfellsstöðvar og Sultartangavirkjunar², milli Blöndustöðvar og Blöndulóns³ og loks við Kröflu⁴. Allar þessar kannanir sýna að endurnýjanleg orka og nýting hennar er hluti af ímynd Íslands hjá erlendum ferðamönnum og að jafnvel á mannvirkjasvæðum upplifir stór meirihluti þeirra svæðin hvoru tveggja sem náttúruleg og sem víðerni.

Landsvirkjun vinnur samkvæmt umhverfisstefnu en eitt af stefnumiðum hennar er að starfsemin sé í sátt við náttúru og ásýnd. Leiðir að því stefnumiði fela meðal annars í sér að viðhalda náttúrulegum fjölbreytileika og lágmarka rask, endurheimta vistkerfi og fylgja stefnu um útlit mannvirkja og landmótun. Stefnan og vinna í þessu sambandi byggir m.a. á löggjöf og regluverki stjórvalda. Sömuleiðis er unnið eftir bæði öryggis- og gæðastefnu og hægt er að kalla neyðarstjórn ef meiri háttar áföll eða náttúruhamfarir eiga sér stað. Hugsanlega getur vinna fyrirtækisins vegna þessa komið að gagni við nánari greiningar á tækifærum og móturn atvinnustefnu.

Landsvirkjun er að sjálfsögðu reiðubúin til að taka þátt því samráði við hagsmunaaðila um starfsemi innan þjóðgarðsins sem boðað er ítillögum nefndarinnar að áherslum í atvinnustefnu. Sömuleiðis eru fulltrúar þess tilbúnir til að skýra sjónarmið þau sem fram koma í þessari umsögn nánar og eiga fund með nefndinni eða fulltrúum hennar.

Virðingarfyllst,

Ragna Árnadóttir
aðstoðarforstjóri

¹ <https://www.landsvirkjun.is/fyrirtaekid/fjolmidlatorg/frettir/frett/erlendir-ferdamenn-jakvaedir-i-gard-endurnýjanlegrar-orkuvinnslu-a-islandi/>

² <https://www.landsvirkjun.is/Media/lv-2015-072-ahrif-vindmylla-i-burfellsundi-a-ferdathjonustu-og-ibua2.pdf>

³ <https://www.landsvirkjun.is/Media/ahrif-blonduvirkjunar-a-upplifun-ferdamanna.pdf>

⁴ <http://gogn.lv.is/files/2018/2018-044.pdf>